

## Nr 66.

Ankom till riksdagens kansli den 9 december 1939 kl. 12 m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å läskedrycker, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.*

(2:a avd.)

I en den 10 november 1939 dagtecknad proposition, nr 81, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

*dels* antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om skatt å läskedrycker;

*dels* besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

144	Mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker..... 100 liter	10: —
-----	---	-------

*dels* godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet förordad organisation av den lokala kontrollen över läskedrycksbeskattningen;

*dels ock* medgiva, att den i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m. må överskridas med, utöver vad som föreslagits i Kungl. Maj:ts proposition den 14 oktober 1939, nr 68, ytterligare högst 8,500 kronor.

Det vid propositionen fogade författningsförslaget är av följande lydelse:

**Förslag**  
till  
**förordning om skatt å läskedrycker.**

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

För läskedrycker, som inom riket tillverkas för försäljning, skall erläggas skatt efter vad nedan sägs.

Med läskedrycker förstås i denna förordning mineralvatten samt kolsyrade och därmed jämförliga drycker, vilka icke äro hänförliga till rusdrycker eller maldrycker.

2 §.

Den, som idkar tillverkning av läskedrycker för försäljning, kallas i denna förordning *tillverkare*.

3 §.

1. Tillverkning av läskedrycker för försäljning skall stå under statens kontroll.

Kontrollen utövas av kontrollstyrelsen med biträde av särskilda kontrolltjänstemän.

2. Kontrolltjänsteman äger påfordra att när som helst erhålla tillträde till samtliga för rörelsen använda lokaler, upplagsplatser och andra förvaringsställen.

3. Tillverkare skall för kontrollen utan ersättning tillhandahålla erforderliga prov å råvaror och övriga vid tillverkningen använda förnödenheter samt å tillverkad läskedryck ävensom ställa till förfogande nödiga redskap och lämna behövlig handräckning.

4. Tillverkare skall på egen bekostnad anskaffa de journaler och andra handlingar, vilka kontrollstyrelsen med stöd av denna förordning ålägger tillverkaren att föra eller upprätta, samt har att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som kontrollstyrelsen meddelar angående förandet eller upprättandet av nämnda journaler och handlingar samt angående deras bevarande under viss tid och insändande i original eller avskrift till kontrollmyndighet.

5. Tillverkare är pliktig att vid anfordran hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer ävensom i 4 mom. omnämnda journaler och handlingar tillgängliga för kontrolltjänsteman.

6. Tillverkare skall ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som kontrollstyrelsen för erhållande av en betryggande kontroll över skattens behöriga utgörande meddelar, ävensom de anvisningar, som kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning eller kontrollstyrelsens föreskrifter kan komma att lämna.

#### 4 §.

1. Den, som ämnar tillverka läskedrycker för försäljning, skall till kontrollstyrelsen minst fjorton dagar före tillverkningens igångsättande göra skriftlig anmälan om tillverkningens upptagande och dagen därför (*driftsanmälan*) och i densamma uppgiva företagets namn och belägenhet samt tillverkarens fullständiga namn och postadress. Vid driftsanmälan skall fogas hälsovårdsmyndighets intyg därom, att för rörelsen avsedda lokaler uppfylla i hälsovårdsstadgan angivna fordringar.

Föreligger ej hinder för rörelsens utövande, meddelar kontrollstyrelsen bevis därom.

Innan sådant bevis utfärdats, må rörelsen icke utövas, dock att den, som övertagit av annan bedriven rörelse, må, därest anmälan göres inom fjorton dagar efter övertagandet, fortsätta rörelsen till dess kontrollstyrelsen meddelat beslut i anledning av anmälan.

Inträder ändring i förhållande, varom uppgift lämnats i driftsanmälan, skall tillverkaren inom åtta dagar underrätta kontrollstyrelsen därom.

2. Önskar tillverkare göra avbrott i rörelsen, skall han i förväg göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen med uppgift om den tid, avbrottet avser. Under sagda tid må rörelsen icke bedrivas.

Ämnar tillverkare helt nedlägga rörelsen, skall han minst åtta dagar dessförinnan till kontrollstyrelsen göra anmälan därom med uppgift om dagen, då nedläggandet kommer att ske. Efter den uppgivna dagen må rörelsen icke upptagas utan att anmälan därom göres. Med avseende å sådan anmälan skola föreskrifterna i 1 mom. äga tillämpning.

#### 5 §.

Skatten utgår med tio öre för liter; dock skall skatten, så länge rörelsen vid tillverkningsstället må bedrivas, utgå med lägst etthundra kronor för månad räknat.

#### 6 §.

Tillverkare är pliktig att över sin rörelse hålla sådan bokföring, att därav tydligt framgår:

a) myckenheten inköpta, för tillverkningen erforderliga råvaror och förnödenheter,

b) myckenheten vid tillverkningsstället framställda läskedrycker ävensom från annat tillverkningsställe levererade läskedrycker,

c) myckenheten från lagret vid tillverkningsstället utlämnade läskedrycker ävensom i vad mån denna myckenhet omfattar läskedrycker, tillverkade vid annat tillverkningsställe,

d) myckenheten från tillverkningsstället utlämnade, till dess lager återkomna läskedrycker ävensom i vad mån denna myckenhet omfattar läskedrycker, tillverkade vid annat tillverkningsställe,

e) myckenheten å tillverkningsstället genom kross eller eljest förstörda läskedrycker, samt

f) myckenheten såsom kontrollprov utlämnade samt av tillverkaren eller hans personal å tillverkningsstället förbrukade läskedrycker.

Närmare föreskrifter angående nämnda bokföring meddelas av kontrollstyrelsen, som därvid äger bestämma, huruvida för densamma skola användas av kontrollstyrelsen fastställda journaler samt, beträffande för försäljning utlämnade läskedrycker, huruvida uppgifter skola lämnas beträffande varje särskild mottagare. Kontrollstyrelsen äger även meddela föreskrifter angående upprättande av särskild följesedel vid läskedryckers utlämnande.

### 7 §.

1. Tillverkare skall för varje månad upprätta och senast å femtonde söckendagen efter månadens utgång till kontrollstyrelsen insända en på tro och heder avgiven deklARATION angående den myckenhet läskedrycker, som under månaden utlämnats från tillverkningsstället. Härvid må avdrag göras för den myckenhet läskedrycker, som

a) utförts ur riket eller till svensk frihamn, dock under villkor att vid deklARATIONEN fogas tullmyndighets bevis angående den utförda varans myckenhet och dagen för utförelsen ävensom därom, att utförelsen ägt rum under sådan tullkontroll, som i 12 § tullstadgan sägs,

b) tillverkats vid annat tillverkningsställe och icke ingår i myckenhet, som under a) avses,

c) efter utlämning återinförts till lagret å tillverkningsstället och icke utgöres av läskedryck, som tillverkats vid annat tillverkningsställe, samt

d) utlämnats såsom kontrollprov.

Vad som återstår efter nu nämnda avdrag utgör beskattningsbar myckenhet. I deklARATIONEN skall angivas den skatt, som belöper å den beskattningsbara myckenheten.

Å deklARATIONEN skall finnas intyg av två personer, att densamma överensstämmer med bokföringen.

2. Tillverkare skall samtidigt med deklARATIONENS insändande erlægga skatt för föregående månad genom inbetalning å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning.

3. Erlägges icke skatten inom föreskriven tid, må kontrollstyrelsen meddela förbud tills vidare, till dess skatten guldits, att utlämna läskedrycker från tillverkningsstället.

För uttagande av förfallet skattebelopp må på framställning av kontrollstyrelsen utmätning omedelbart verkställas.

4. Tillverkare är skyldig att, då kontrollstyrelsen så prövar nödigt, för skattens behöriga erläggande hos kontrollstyrelsen ställa säkerhet till belopp, som styrelsen finner erforderligt.

Ställes ej vid anfordran sådan säkerhet, skall vad i 3 mom. första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

#### 8 §.

1. Då rörelsen vid tillverkningsställe helt nedlägges efter anmälan, som i 4 § 2 mom. andra stycket sägs, är tillverkaren pliktig att betala skatt för samtliga inom tillverkningsstället befintliga, där tillverkade läskedrycker.

2. Därest vid granskning av tillverkares bokföring, journaler eller andra handlingar eller eljest utrönes, att för någon månad skatt bort utgå med högre belopp än som för månaden erlagts, eller att i det å tillverkningsstället befintliga lagret av läskedrycker förefinnes brist, som tillverkaren icke kan nöjaktigt förklara, är tillverkaren pliktig att vid anfordran genast erlægga, i förora fallet den resterande skatten och i senare fallet skatt för en myckenhet, som motsvarar bristen.

3. Vad i 7 § 2 och 3 mom. stadgas skall i tillämpliga delar gälla i fråga om skattebelopp, som avses i denna paragraf.

#### 9 §.

Läskedrycker må icke utlämnas från tillverkningsställe annorledes än på flaskor av den storlek, som kontrollstyrelsen bestämmer, eller på andra slutna kärl och behållare, vilka med avseende å rymden blivit märkta på sätt i 14 § lagen om mått och vikt sägs.

#### 10 §.

Vad i 2 § förordningen den 10 juni 1932 (nr 195) angående märkning av kärl, innehållande söta läskedrycker, stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om alla i denna förordning avsedda läskedrycker.

#### 11 §.

Den, som tillverkar eller försäljer kolsyra, socker eller andra vid läskedrycksframställning användbara ämnen eller ock kärl, kapsyler eller andra vid dryckernas utlämning från tillverkningsställe erforderliga förnödenheter och artiklar, är pliktig att på anfordran av kontrolltjänsteman lämna denne uppgift om läskedryckstillverkares inköp av dylika ämnen, förnödenheter och artiklar.

#### 12 §.

Den, som tillverkar läskedryck för försäljning utan att vara därtill berättigad enligt bestämmelserna i denna förordning, straffes med dagsböter.

Har tillverkningen bedrivits yrkesmässigt eller eljest i större omfattning, skall den skyldige ock förpliktas att för den tillverkade myckenheten gälla skatt efter den i 5 § bestämda skattesatsen, dock minst etthundra kronor.

## 13 §.

Har någon uppsåtligen antingen underlåtit att i journal, deklARATION eller annan handling, som tjänar till ledning vid fastställandet av den beskattningsbara myckenheten läskedrycker, lämna eller införa uppgift, som bort lämnas eller införas, eller ock i handling som nu sagts lämnat eller infört oriktig uppgift, och har därav föranletts, att skatt utgått med mindre belopp än som bort utgå, böte högst fem gånger det skattebelopp, som undandragits statsverket; dock må beloppet av böterna, där ej synnerligen förmildrande omständigheter föreligga, icke sättas lägre än etthundra kronor. Vid synnerligen försvårade omständigheter må till fängelse i högst sex månader dömas.

Har någon genom grov vårdslöshet gjort sig skyldig till förfarande, som i första stycket avses, vare straffet böter, högst två gånger det belopp, som undandragits statsverket; dock må beloppet av böterna, där ej synnerligen förmildrande omständigheter föreligga, icke sättas lägre än femtio kronor.

## 14 §.

Den, som utlämnar läskedrycker i strid mot förbud, varom i 7 § 3 mom. sägs, straffes med dagsböter, ej under tjugu, eller med fängelse i högst sex månader.

Sålunda utlämnade läskedrycker vare, där de fortfarande äro i tillverkarens besittning, förverkade tillika med kärl och emballage, vari de förvaras.

Vad som på grund av denna bestämmelse tagits i beslag må av den myndighet, som förordnat om beslaget, genast försäljas eller, därest försäljning icke kan komma till stånd, förstöras.

## 15 §.

Fullgöres icke ordentligen skyldigheten att hålla bokföring eller upprätta journal eller annan kontrollhandling, som i 6 § avses, och är förseelsen ej straffbar enligt annat författningsrum, straffes tillverkaren med dagsböter, ej under fem.

## 16 §.

Bryter någon i andra fall än förut sagts mot vad i denna förordning är stadgat eller mot föreskrift, som med stöd av förordningen meddelats, straffes med böter från och med tjugu till och med trehundra kronor.

## 17 §.

Bryter tillverkarens hustru eller husfolk eller i hans arbete antagen person mot denna förordning eller mot föreskrift, som med stöd av förordningen meddelats, vare tillverkaren därför ansvarig, liksom vore förseelsen begången av honom själv, därest icke omständigheterna göra det sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja.

## 18 §.

Den, som har eller haft att taga befattning med kontroll enligt denna förordning, må icke röja yrkeshemlighet eller affärsförhållande, varom han därunder erhållit kännedom, i annat fall än då sådant påfordras i tjänstens intresse. Tjänsteman, som häremot bryter, vare underkastad ansvar såsom för tjänstefel. Gör annan än tjänsteman sig skyldig till förseelse, som nu sagts, straffes med dagsböter.

## 19 §.

Förseelse, som avses i 15 eller 16 §, må av allmän åklagare åtalas allenast efter angivelse av kontrollstyrelsen.

Böter och värdet av förverkat gods tillfalla kronan.

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1940.

Tillverkning av läskedrycker, som bedrivs vid tiden för förordningens ikraftträdande, må, därest driftsanmälan enligt 4 § 1 mom. gjorts före ikraftträdandet, fortsättas till dess kontrollstyrelsen meddelat beslut i anledning av anmälningen.

Till utskottets behandling ha överlämnats följande, i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 41 i första kammaren av herrar *Sylwan* och *Holmström* samt nr 56 i andra kammaren av herr *Henriksson*, i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att skatten å läskedrycker fastställas att utgå med 6 öre per liter, att särskild skatt å kolsyra i enlighet med i motionerna angivna grunder skall utgå med 3 kronor per kilogram, samt att härav påkallade ändringar och tillägg vidtagas i tulltaxan;

2) motionen nr 49 i andra kammaren av herrar *Fredberg* och *Åqvist*, i vilken hemställts, »att riksdagen måtte besluta att § 5 i förslaget till förordning om skatt på läskedrycker erhåller följande lydelse:

Skatten utgår med tio öre för liter; dock skall skatten, så länge rörelsen vid tillverkningsstället må bedrivas, utgå med lägst femtio kronor för månad räknat»;

3) motionen nr 50 i andra kammaren av herr *Eriksson* i Toftered *m. fl.*, i vilken hemställts, »att maltdricka samt lagrat svagdricka underkastas samma beskattning som i propositionen nr 81 avses i fråga om skatt på läskedrycker»; samt

4) motionen nr 54 i andra kammaren av herr andre vice talmannen *Magnusson*, i vilken hemställts, att s. k. fruktmust, beredd enligt i motionen angiven metod och utan tillsats av socker, måtte undantagas från skatteplikt.

I motiveringen till motionen II: 54 har bland annat framhållits följande. Vid 1938 års riksdag beslutat stöd åt trädgårdsodlingen hade innefattat ett avsevärt anslag till inrättande av fruktmusterier. Under innevarande år hade

ett stort antal mustrier igångsatts efter uppoffringar jämväl av fruktodlare och andra för saken intresserade personer. Den vid mustrierna framställda fruktmusten utgjorde en ren och oblandad fruktsaft, huvudsakligen av äpplen, vilken genom sterilisering gjordes hållbar. Som råvara användes sekunda frukt, som eljest skulle förfaras. Det syntes nödvändigt att låta denna tillverkning åtminstone under ett antal år vara fri från särbeskattning, då tillverkningen eljest komme att förkvävas.

Beträffande de skäl, som i övriga motioner anförts till stöd för de däri framställda yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna.

Till utskottet har i anledning av förevarande proposition inkommit *dels* en den 28 november 1939 dagtecknad skrift av Skattefria bryggeriers riksförbund, *dels* en skrift av samma dag från Svenska bryggeriindustriarbetareförbundet, *dels ock* en den 1 december 1939 dagtecknad skrift av Sveriges vattenfabrikanters riksförbund.

### Inledning.

I förevarande proposition har departementschefen inledningsvis anført, att vid övervägandet i nuvarande läge av olika utvägar till ökade statsinkomster fråga även uppstått att göra konsumtionen av läskedrycker till föremål för beskattning. Departementschefen framhåller att denna konsumtion — som redan tidigare haft stor utbredning inom alla befolkningslager — under senare år undergått en avsevärd stegring och att dess karaktär av en i viss mån lyxbetonad förbrukning blivit mera framträdande, bland annat genom det stora antal märken och typer, som framkommit i marknaden och som i många fall tack vare en omfattande reklam rönt god efterfrågan. Då avsevärt skärpt beskattning redan genomförts i fråga om spritdrycker och vin samt föreslagits beträffande bland annat starkare maltdrycker och kaffe, finner departementschefen — ur synpunkten av att en skälig fördelning av konsumtionsskattebördan i möjligaste mån bör åvägbringas — en skatt jämväl å läskedryckskonsumtionen äga ett påtagligt berättigande. En utredning i ämnet har därför verkställts inom finansdepartementet med biträde av byråchefen i kontrollstyrelsen S. Almgren.

### Tillverkningen av läskedrycker m. m.

Läskedryckerna utgöras i allt väsentligt av kolsyrade alkoholfria drycker. Dessa indelas i mineralvatten — naturligt eller konstgjort — och söta läskedrycker. I obetydlig grad förekomma vissa slag av fruktsaft i konsumtionsfärdigt skick. Till läskedrycker äro även att hänföra s. k. teatergrogg, s. k. alkoholfri glögg och vissa andra drycker med högst  $2\frac{1}{4}$  volymprocent alkoholhalt.

Enligt den av kommerskollegium utgivna industristatistiken — som grundas på primärmaterial från företag, vilka sysselsätta minst tio arbetstagare eller



vilkas årsproduktion har ett värde av minst 15,000 kronor — uppgick tillverkningsvärdet av kolsyrade läskedrycker år 1938 till omkring 71 milj. liter med ett tillverkningsvärde av omkring 25 milj. kronor. De i statistiken icke inbegripna företagens årsproduktion torde utgöra omkring 5 milj. liter. Den sammanlagda årsproduktionen av kolsyrade läskedrycker torde sålunda för närvarande uppgå till omkring 76 milj. liter, vartill kommer en obetydlig kvantitet kolsyrefria läskedrycker. Av hela produktionen torde de söta läskedryckerna utgöra omkring 45 procent. I ganska betydande omfattning försiggår tillverkningsvärdet av läskedrycker för avsalu i samband med bryggerirörelse och i vissa fall vid apotek. Hela antalet tillverkare torde kunna uppskattas till omkring 900, varav icke mindre än hälften torde bedriva tillverkningsvärdet allena i liten skala.

Läskedryckspriserna utgöra i Stockholms stad och län för kolsyrat vatten 11 öre per flaska om 400 gram samt för sockerdricka och vanliga lemonader 13 öre, för lemonader i mellanprisklass 18 öre och för lyxlemonader 20 öre per flaska om 333 gram. I övriga delar av landet variera priserna såväl uppåt som nedåt utan större skiljaktigheter. De angivna priserna gälla för återförsäljare. Till privata kunder är priset vanligen omkring 2 öre högre. Påläggen i detaljhandeln variera. Priset på restaurangerna för kolsyrat vatten uppgår till 40 à 55 öre per flaska.

### Läskedrycksbeskattningens anordnande.

Departementschefen har i propositionen (sid. 15—18) lämnat en redogörelse för fyra olika system, som syntes kunna ifrågakomma för en läskedrycksbeskattning, men efter närmare övervägande funnit tre av dem behäftade med alltför betydande olägenheter. Den enda lösning, som då återstode, vore ett *deklarationsförfarande*, varvid skatten skulle grundas å tillverkarens egen uppgift om storleken av tillverkningsvärdet eller försäljningsvärdet samt efterföljande kontroll äga rum genom granskning av tillverkarens bokföring, som för sådant ändamål skulle anordnas enligt särskilda bestämmelser. För konsumtionsacciser eller liknande skatter hade denna beskattningsform med tillfredsställande resultat kommit till användning i flera fall och i proposition nr 68 till urtima riksdagen jämväl föreslagits beträffande maltdrycksbeskattningen. Vad anginge metodens tillämpning å en beskattning av läskedrycker föreläge i stort sett samma förutsättningar, när det gällde de större företagen inom läskedrycksindustrin. Med hänsyn till det stora antalet små företag syntes förutsättningarna däremot icke särskilt gynnsamma. Även om vissa mindre tillverkare komme att brista i erläggande av läskedrycksskatt, vore dock uppenbart, att ett icke ringa tillskott till statskassan kunde erhållas genom en sådan skatt, då den ojämförligt största avsättningen av läskedrycker fölle på de större företagen. Där est det statsfinansiella läget krävde utnyttjandet av denna skattefälla, vore man hänvisad till att uttaga skatten efter tillverkarens deklaration över försäljningsvärdet med de möjligheter till kontroll, som kunde stå till

buds. Att det härvid icke vore möjligt att utforma kontrollen i överensstämmelse med vad som föreslagits beträffande de skattepliktiga bryggerierna, berodde självfallet därpå, att dessa bryggerier på grund av sin större personal och mera omfattande rörelse erbjöde lämpliga förutsättningar för genomförande av mera systematisk kontroll. I vissa hänseenden borde emellertid bryggerikontrollen tjäna som förebild.

Från dessa utgångspunkter har departementschefen framlagt följande förslag till anordnande av en läskedrycksbeskattning.

Intill dess i samband med en blivande livsmedelslagstiftning definitionen å läskedrycker bleve slutgiltigt fastställd, syntes i nu förevarande sammanhang tillfyllest att — med utgångspunkt från ordalydelsen av rubriken under tulltaxenummer 144 — såsom läskedrycker angiva »mineralvatten samt kolsyrade och därmed jämförliga drycker, vilka icke äro hänförliga till rusdrycker eller maldrycker». Med denna definition skulle jämväl kolsyrefria saftdrycker, vilka givetvis vore att betrakta såsom läskedrycker, inbegripas i beskattningen.

För alla tillverkare av läskedrycker skulle föreligga skyldighet att avgiva *driftsanmälan* till kontrollmyndigheten, som borde bli kontrollstyrelsen. Tillverkare skulle senast å femtonde söckendagen efter varje månads utgång till kontrollstyrelsen insända en på tro och heder avgiven *skattedeklaration* angående den myckenhet läskedrycker, som under månaden utlämnats från fabriken. Avdrag skulle i deklarationen få göras för de kvantiteter läskedrycker, som exporterats eller utlämnats såsom kontrollprov ävensom — till undvikande av dubbelbeskattning — för läskedrycker, som till fabriken levererats av annan tillverkare eller efter utlämnande återförts till fabriken lager. Skatten för en månad skulle erläggas samtidigt med insändandet av deklarationen för månaden.

I den mån företagens vanliga handelsbokföring icke vore så anordnad, att för skattekontrollen erforderliga uppgifter därur framginge, skulle tillverkaren kunna åläggas att föra särskilda journaler enligt föreskrifter, som det skulle ankomma å kontrollstyrelsen att meddela.

För kontrolländamål skulle tillverkare och försäljare av kolsyra, socker eller andra vid läskedrycksframställning användbara ämnen ävensom av kärl, kapsyler eller andra vid dryckernas utlämning erforderliga förnödenheter ha att vid anfordran till kontrolltjänsteman lämna uppgifter om läskedryckstillverkarens inköp därav.

*Skattesatsen* torde icke böra bestämmas till högre belopp än 10 öre per liter. Därest med denna skattesats verkningarna med avseende å konsumtionens storlek skulle för det närmaste året inskränka sig till, förutom ett upphörande av den hittills pågående stegringen i konsumtionen, en direkt minskning med 15 procent, skulle man kunna räkna med en skatteintäkt av omkring 6.5 milj. kronor.

För att i någon mån eliminera kontrollsvårigheterna i fråga om de mindre läskedrycksfabrikerna borde en *minimiskatt* fastställas av 100 kronor per månad, vilket belopp vid en skatt av 10 öre per liter motsvarade en försäljning av omkring 2,500 flaskor per månad. För att icke denna anordning skulle verka

alltför betungande, borde bestämmelse meddelas därom, att tillverkare, som endast under viss del av året bedriver sin rörelse, skulle äga göra anmälan om avbrott i rörelsen med verkan att skatt icke skulle beräknas för den tid avbrottet varade.

### Kontrollpersonal och kontrollkostnader.

Departementschefen har framhållit, att för åstadkommande av en så effektiv kontroll som möjligt över läskedrycksbeskattningen jämförelsevis ofta återkommande kontrollbesök vid läskedrycksfabrikerna påkallades. För kontrollarbetet rörande läskedrycksbeskattningen i bryggerierna kunde överkontrollörerna vid maltdrycks- och brännvinstillverkningen anlitas, därvid de emellertid borde erhålla en biträdande överkontrollör vid sin sida. Med en sådan anordning bleve det möjligt för överkontrollören och den biträdande överkontrollören att omhändertaga kontrollen över läskedrycksbeskattningen i dess helhet inom distriktet. Vid bifall till proposition nr 68 skulle antalet överkontrollörsdistrikt — fränsett Stockholms distrikt, i vilket överkontrollörsgöromålen skulle utföras av en tjänsteman i kontrollstyrelsen — bli sju. Samma antal biträdande överkontrollörer borde då anställas på grund av läskedrycksskattens tillkomst. Enligt berörda proposition skulle finnas två biträdande överkontrollörer i lönegraden Eo 21. Enahanda kompetensfordringar borde gälla för de nu föreslagna biträdande överkontrollörerna, och i stort sett samma avlöning borde även tillerkännas dem. Med hänsyn till läskedrycksbeskattningens speciella karaktär syntes det emellertid icke lämpligt att giva ifrågavarande nya befattningshavare ställning av extra ordinarie tjänstemän, utan de borde i stället erhålla arvode med 6,600 kronor för år jämte 500 kronor för expeditjonskostnader. Å arvoden borde dyrtidstillägg ej utgå. Om utgifterna för vikariatsersättningar uppskattades till 1,300 kronor, skulle avlöningskostnaden för den lokala kontrollen över läskedrycksbeskattningen komma att uppgå till 51,000 kronor för år. Under innevarande budgetår skulle, räknat för 6 månader, kostnaden alltså bli 25,500 kronor, vilket belopp komme att belasta förslagsanslaget till kontroll å tillverkningsavgifter. För reseersättningar till de nya biträdande överkontrollörerna, vilka ersättningar för helt år kunde uppskattas till 40,000 kronor, borde för innevarande budgetår beräknas ett belopp av 20,000 kronor att utgå av nyssnämnda anslag.

Jämväl för kontrollstyrelsens vidkommande påkallar läskedrycksskattens införande förstärkning av arbetskrafterna. Därutinnan föreslår departementschefen, att handhavandet av kontrollarbetet inom styrelsen anförtros en extra förste byråinspektör, vilken såsom extra tjänsteman borde hänföras till en lönegrad 24, omfattande löneklasserna 21—23. Därjämte borde åtminstone tills vidare anställas en byråinspektör i lönegraden Ex 22. Vidare borde ett kontorsbiträde anställas, som tills vidare borde hänföras till lönegraden Ex 4. Kostnaderna för denna förstärkning av kontrollstyrelsens arbetskrafter, beräknade för 6 månader av innevarande budgetår, belöpte sig till omkring 8,500 kronor.

### Tull å läskedrycker.

I allt väsentligt hänföras läskedryckerna till tulltaxenummer 144, omfattande »mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskedrycker», och äro för närvarande tullfria. Departementschefen har uttalat, att nämnda varor i detta sammanhang borde åsättas en tull, motsvarande skattens belopp, eller 10 kronor för 100 liter. Med den definition, som i propositionen föreslagits för läskedrycker, kunde det tänkas att vissa hithörande drycker, exempelvis färdigberedd saft, i tullhänseende komme att hänföras till tulltaxerubriken »saft, bär- och frukt-, samt andra drycker, ej särskilt nämnda, innehållande högst  $2\frac{1}{4}$  volymprocent alkohol, ej hänförliga till maldrycker». Då dessa drycker enligt tulltaxenumren 147 och 148 redan vore åsatta så hög tull som 34 kronor för 100 kilogram (drycker på fat) resp. 69 kronor för 100 liter (drycker på andra kärl), syntes någon annan ändring av tullen beträffande dem icke påkallad i förevarande sammanhang.

### Utskottets yttrande.

Utskottet anser med hänsyn till det statsfinansiella läget en beskattning av läskedryckskonsumtionen motiverad och finner i likhet med departementschefen ett ytterligare skäl för en dylik åtgärd i öskemålet att åväga-bringa en skälig fördelning av konsumtionsskattebördan.

Det i propositionen framlagda förslaget att anordna beskattningen på grundval av ett deklarationsförfarande framstår även för utskottet som den enda framkomliga vägen. Förslaget att fastställa skatten till 10 öre per liter giver heller icke utskottet anledning till erinran.

Vad åter angår den ifrågasatta minimiskatten å 100 kronor i månaden, anser även utskottet behov av en dylik gränsdragning föreligga med hänsyn till önskvärdheten av att minska kontrollsvårigheterna och att hindra uppkomsten av alltför små, ofta i sanitärt avseende bristfälliga företag på området. Enligt utskottets uppfattning skulle emellertid dessa önskemål kunna i väsentlig mån tillgodoses även med en mindre sträng gränsdragning än den i propositionen föreslagna, vilken synes på ett icke önskvärt sätt drabba även fullt legitim tillverkning i mindre skala. En skälig avvägning av dessa olika hänsyn skulle enligt utskottets uppfattning vinnas vid bifall till det i motionen II: 49 framställda förslaget om en minimiskatt å 50 kronor i månaden. Utskottet biträder därför sistnämnda förslag.

Vad angår beskattningens omfattning finner utskottet anledning till erinran i två skilda hänseenden.

I anslutning till vad i motionen II: 54 framhållits finner utskottet till en början att det med statsmakternas bistånd igångsatta tillvaratagandet av svensk frukt vid s. k. musterier icke bör försvåras genom påläggandet av en särskild skatt å fruktmust, som försäljes i konsumtionsfärdigt skick. Detta önskemål synes kunna uppnås utan ändring i författningstexten. Det

ankommer nämligen på kontrollstyrelsen att avgöra vad som skall anses jämförligt med kolsyrade drycker och sålunda bliva föremål för beskattning. Utskottet finner på grund härav tillfyllest att för kontrollstyrelsens beaktande uttala, att fruktmusten icke bör anses utgöra med kolsyrade läskedrycker jämförlig vara.

Departementschefen har, såsom framgår av propositionen, jämväl övervägt införande av en skatt å den kolsyra, som av vissa större förbrukare av kolsyrade drycker användes för framställning av sådana drycker med hjälp av särskilda apparater, men stannat vid att för närvarande icke framlägga något dylikt förslag. Utskottet, som härutinnan ansluter sig till departementschefens ståndpunkt, vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att den tillverkning av kolsyrade drycker, som på sina håll äger rum i allmänna sjukvårdsinrättningar för förbrukning inom dessa, bör undantagas från beskattning även om betalning särskilt uppbäres för någon mindre del av tillverkningen. Icke heller i detta avseende finner utskottet ändring av författningstexten erforderlig.

Utskottet ansluter sig i övrigt till i propositionen framlagda förslag rörande läskedrycksbeskattningens anordnande och omfattning. Utskottet finner sålunda frågan om beskattning av maldricka och lagrat svagdricka icke böra upptagas i förevarande sammanhang.

Vad angår frågan om organisationen av kontrollen över läskedrycksbeskattningen och om den förstärkning av arbetskrafterna i kontrollstyrelsen som föranledes av skattens införande, finner utskottet icke anledning till annan erinran mot de härutinnan i propositionen framlagda förslagen, än att den nye förste byråinspektören i kontrollstyrelsen i stället för att såsom extra tjänsteman placeras i en lönegrad 24 torde böra erhålla arvode, vilket synes böra bestämmas till högst 9,000 kronor. Å arvodet torde dyrtidstillägg icke böra utgå.

Det framlagda förslaget rörande tull å läskedrycker föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

Med vad sålunda anförts torde i motionerna väckta förslag få anses besvarade.

### Utskottets hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 81 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt i anledning av motionerna II: 49 och II: 54 ävensom med avslag å de likalydande motionerna I: 41 och II: 56 samt motionen II: 50, måtte

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om skatt å läskedrycker med den ändring att 5 § erhåller följande lydelse:

## 5 §.

Skatten utgår med tio öre för liter; dock skall skatten, så länge rörelsen vid tillverkningsstället må bedrivas, utgå med lägst femtio kronor för månad räknat.

2) besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

144	Mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskdrycker . . . . . 100 liter	10: —
-----	--	-------

3) godkänna den av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade organisationen av den lokala kontrollen över läskedrycksbeskattningen;

4) medgiva, att den i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m. må överskridas med, utöver vad riksdagen beslutat i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 14 oktober 1939, nr 68, ytterligare högst 8,500 kronor.

Stockholm den 9 december 1939.

På första särskilda utskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Bärg* i Katrineholm, *Velander*, *Eriksson* i Ljusdal, *Gustafsson* i Benestad, *Wahlmark*, *Berling*, *Sjödahl*, *Andersson* i Bussjö, *Mannerskantz*, *Andersson* i Rixö, *Ohlin* och *Öman*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Eriksson* i Stockholm, *Björklund*, *Olsson* i Gävle, *Anderson* i Norrköping, *Jonsson* i Eskilstuna, *Lövgren*, *Pettersson* i Rosta, *Carlström* i Södergården, *Lundell*, *Andersson* i Tungelsta och *Andersson* i Södergård.

## R e s e r v a t i o n

av herrar *Velander, Mannerskantz, Öman, Anderson* i Norrköping och *Lundell*, som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Utskottet anser med hänsyn till det statsfinansiella läget en beskattning av läskedryckskonsumtionen motiverad.

Det i propositionen framlagda förslaget att anordna beskattningen på grundval av ett deklarationsförfarande framstår även för utskottet som den enda framkomliga vägen. Förslaget att fastställa skatten till 10 öre per liter ger emellertid anledning till betänksamhet. Avkastningen av den avsedda skatten låter sig icke med någon större grad av exakthet beräknas. Avgörande i sådant hänseende är icke blott skattens storlek utan jämväl andra faktorer och främst då ovissheten rörande den allmänna konjunkturutvecklingen. Den omständigheten att beskattningen av läskedrycker är en nyhet för vårt lands vidkommande bör icke heller förbises. Vägande skäl synas sålunda tala för en viss försiktighet vid skattesatsens fixerande för att det åsyftade resultatet ur statsfinansiell synpunkt icke skall äventyras. Utskottet har därför icke funnit sig kunna tillstyrka, att skatten fastställes till högre belopp än 8 öre per liter.

Vad angår den ifrågasatta minimiskatten å 100 kronor i månaden, anser även utskottet — — — (= utskottet sid. 12, rad 17 nedifrån — sid. 13, rad 28 uppifrån) — — — böra utgå.

Det framlagda förslaget rörande tull å läskedrycker föranleder icke annan erinran från utskottets sida än att tullsatsen för vinnande av likformighet bör fastställas till ett med den föreslagna skatten sammanfallande belopp eller sålunda till 8 kronor för 100 liter.

Med vad sålunda anförts torde i motionerna väckta förslag få anses besvarade.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 81 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas och i anledning av de likalydande motionerna I: 41 och II: 56 samt motionerna II: 49 och II: 54 ävensom med avslag å motionen II: 50, måtte

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om skatt å läskedrycker med den ändring att 5 § erhåller följande lydelse:

5 §.

Skatten utgår med åtta öre för liter; dock skall skatten, så länge rörelsen vid tillverkningsstället må bedrivas, utgå med lägst femtio kronor för månad räknat.

2) besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

144	Mineralvatten och kolsyrade, alkoholfria läskdrycker . . . . . 100 liter	8: —
-----	--	------

3) godkänna den — — — (= utskottet) — — — över läskedrycksbeskattningen;

4) medgiva, att — — — (= utskottet) — — — 8,500 kronor.»